

Greg Bear - Petra

(Petra)

"Bůh je mrtev, Bůh je mrtev."...

Věčné zatracení!

Až Bůh zemře, dozvíte se to

hned.

- Zpovědi Sv. Argentina

Jsem ošklivý syn kamene a masa, o tom není pochyb. Na matku si nepamatuji. Je možné, že mne opustila brzy potom, co jsem se narodil. S největší pravděpodobností je mrtva. Svého otce - šerednou potvoru se zobákem a náznakem křídel, pokud se podobá svému synovi - jsem nikdy neviděl.

Proč se takový nešťastník snaží stát se historikem?

Myslím, že dokážu vystopovat chvíli, kdy padlo rozhodnutí. Patří to k mým nejranějším vzpomínkám, takže k tomu muselo dojít asi před třiceti lety, třebaže jsem si jist, že už předtím jsem žil mnoho let - let, která teď už jsou pro mne ztracena. Skrýval jsem se za tlustými, zaprášenými záclonami ve vestibulu a poslouchal, jak kněz vypráví o Mortdieu novicům výhradně z čistého masa. Jeho slova stále živě slyším.

"Pokud to mohu určit," řekl, "Mortdieu nastal asi před sedmadvaceti lety. Učenci popírají, že se světa zmocnila kouzla, ale sotva kdo popírá, že Bůh jako takový zemřel."

Vskutku. Tohle bylo jemně řečeno. Veřeje našeho kdysi velkého vesmíru se rozpadly, osy se zakymácely, dveře kosmu zaklaply a pravidla existence ztratila své základy. Kněz pokračoval odměřeným tónem v popisu těch časů.

"Slyšel jsem mudrce vykládat o pomalém úpadku. Kde byla lidská myšlenka silná, náhlý otřes reality byl zmírněn do chvění. Kde myšlenka byla slabá, realita naprosto zmizela, pohlcena chaosem. Každá smyšlenka se stala realitou jako pevná hmota."

Hlas se mu třásl citem.

"Oslepující bolest, hořící krev v žilách, praskající kosti a maso rozpadající se na prach. Ocel tekoucí jako kapalina. Déšť jantaru z nebe. Davy shromážděné v ulicích, které už neodpovídaly žádnému plánu, pokud se samy plány nezměnily. Nevěděly, co dělat. Jejich slabá mysl nenalézala oporu..."

Většina lidských bytostí, jak jsem to pochopil, byla příliš iracionální na to, aby mohla začít znovu. Celé národy zmizely, nebo se proměnily v nepochopitelný vír bídy a utrpení. Některé univerzity, knihovny i muzea prý přežily, ale dnes s nimi máme sotva nějaké spojení.

Často přemýšlím o těch ubohých obětech raných dnů Mortdieu. Jejich svět býval stálý; my už jsme si zvykli. Byli otřeseni, když se z měst staly lesy a když se jim vidiny zlých snů uskutečňovaly před očima. Obrovité vrány hřadovaly na vrcholcích stromů, které dříve bývaly budovami, a po ulicích běhala po zadních nohách prasata... a tak dál. (Kněz nenabádal k přemýšlení o těch zvlátnostech. "Vzrušení," říkával, "plodí ještě další příšery.")

Naše Katedrála přežila. Racionalita v jejím sousedství trochu zeslábla už několik staletí před Mortdieu a byla zastoupena jen jakousi rutinou. Katedrála trpěla. Ti, kteří přežili - kněží

a personál a také věřící, kteří tu hledali útočiště - měli zrudné vidiny a zdály se jim zvrhlé sny. Viděli oživnout kamenné ornamenty Katedrály. Před kýmkoli, kdo viděl a věřil, ve světě postrádajícím jakýkoli jiný základ, moji předkové setřásli kámen a stali se masem. Tížila je staletí celibátu kamene. Objevili devětačtyřicet jeptišek, které v Katedrále našly úkryt, a ty nebyly zcela neochotné, jak tvrdí ty drsnější verze příběhu. Mortdieu měl překvapující afrodisiakální účinky na věřící, a docházelo k zasnubám.

Žádná doba těhotenství nebyla stanovena, protože tenkrát ještě nebylo nastaveno velké kamenné kolo, aby se točilo sem a tam a odpočítávalo tak čas. A nikdo nezískal Chronovo křeslo, aby střežil kolo a poskytl vodítko pro každodenní činnost.

Ale maso neodvrhlo kámen, a tak přišli na svět synové a dcery kamene a masa, jako jsem já. Ti, kteří souložili se zvířecími postavami, byli vyhnáni, aby vychovávali své příšerné potomky v nejhlubším ústraní, nebo aby je tam pohodili. Lépe se zacházelo s těmi, kteří přijali objetí kamenných svatých, ale i tam jim bylo upřeno vyšší postavení. Bylo vztyčeno dřevěné lešení, které dělilo velkou loď na dvě úrovně. Na ně připevnili plátěný baldachýn, aby zmetci nepadali dolů, a v přízemí Katedrály se usadili ti více lidští potomci, aby stvořili nový život.

Dlouho jsem se snažil zjistit, jak se na světě objevila alespoň nějaká nápodoba pořádku. Podle legendy to byl arcixistencialista Jansard - ten, který ukřižoval milovaného sv. Argentina - který si uvědomil svůj omyl, a chtěje ho napravit objevil, že duch a myšlenka mohou uklidnit zpěněné moře reality.

Kněz zakončil svoji, až příliš útržkovitou, přednášku tím, že se alespoň krátce dotkl i tohoto bodu: "Když pominul Boží pozorný dohled, lidstvo se musí rozpráhnout a shrnout rozpredenou tkaninu světa. Ti, kteří zůstali naživu - a mají dost důvtipu, aby zabránili svým tělům v rozpadu - se stali jedinou spojující silou v chaosu."

Nabral jsem dosti slov, abych pochopil, co řekl; moje paměť byla - a dosud je - dobrá, byl jsem dosti zvědavý a chtěl jsem se dozvědět více.

Kradl jsem se za oponami podél kamenných stěn a poslouchal jsem i jiné kněze a jeptišky, jak přednášejí texty zamlklým dětem masa. Bylo to v přízemí a já se vystavoval velkému nebezpečí; lidé čistého masa považují náš druh za ohavnost. Ale stálo to za to.

Podářilo se mi odcizit žaltář a naučil jsem se číst. Ukradl jsem další knihy; ozřejmily můj svět tím, že mi umožnily srovnat ho s jinými. Nejdřív jsem nemohl uvěřit, že ty jiné světy kdy mohly existovat; jenom Katedrála byla reálná. Ale stále ještě jsem pochyboval. Mohl jsem vyhlédnout ven malým kulatým okénkem ve stěně mého pokoje a viděl jsem veliký les a řeku poblíž Katedrály, ale neviděl jsem nic jiného. Takže moje zkušenost s jinými světy nebyla ani zdaleka přímá.

Nevadí. Hodně jsem četl, ale učenec nejsem. To, co mě zajímá, je nedávná historie - konečné ohnisko oné plodné hodiny, kdy jsem naslouchal knězi. A teď od metafyzického k ostře osobnímu.

Jsem malý - měřím sotva metr padesát -, ale dokážu rychle probíhat téměř všemi skrytými průchody. Proto mohu pozorovat, aniž bych budil pozornost. Možná, že jsem jediný historik celé struktury. Jiní, kteří si tuto roli přisvojují, opomíjejí, co mají před očima, v zájmu nejvyšších pravd nebo aspoň širokých Obrazů. Jestliže tedy dáváte přednost historii, ve které dějepisec není přítomen, obraťte se na jiné. Jakkoli se snažím o objektivitu, mám svá oblíbená témata...

V době, kdy můj příběh počíná, děti kamene a masa stále ještě hledaly Kamenného Krista. Ti z nás, kdo povstali ze spojení kamenných svatých, chrličů a znásilněných jeptišek, mysleli,

že naše spása spočívá v rukou velkého kamenného panice, který musel oživnout právě tak jako všechny sochy.

Méně důležité byly tajné schůzky biskupovy dcery a mladého muže kamene a masa. Takové schůzky byly zakázané i mezi těmi z čistého masa; a protože oba milenci nebyli ženatí, jejich společný hřích mě znepokojoval.

Ona se jmenovala Constantia, byla čtrnáctiletá, sličných údů, hnědého vlasu a zralé hrudi. Její oči nesly ten hloupý lesk svatého žití, jak je to u dívek jejího věku obvyklé. On se jmenoval Corvus a bylo mu patnáct. Už si přesně nevybavuji, jak vypadal, ale byl dosti hezký a šikovní; po lešení dovedl lézt skoro tak rychle jako já.

Poprvé jsem je vyslídil za jedné z mých četných výprav do depozitáře, kde jsem chtěl ukrást další knihu. Kryl je stín, ale mám bystré oči. Hovořili tiše, váhavě. Zbolelo mě srdce, když jsem je spatřil a pomyslel na jejich tragédii, vždyť jsem dobře věděl, že Corvus není čistě z masa a že Constantia je dcera samotného biskupa. Už jsem si představoval toho starého tyрана, jak vyměřuje Corvusovi obvyklý trest za takové porušení úrovně a morálky - kastraci. Ale jejich hovor byl tak sladký, že téměř zastíral vtíravý puch krypty.

"Líbala jsi se někdy s mužem?"

"Ano."

"S kým?"

"S bratrem." Zasmála se.

"A ještě?" Hlas se mu zostřil; mohl bych bratra zabít, to asi chtěl říct.

"Přítele. Jmenoval se Jules."

"Kde je?"

"Ach, zmizel při výpravě za dřevem."

"Ach." A znovu ji políbil. Jsem historik, a ne slídil, a tedy diskrétně pomlčím o tom, jak jejich vášeň došla květu. Kdyby Corvus měl trochu rozumu, mohl být spokojen svým dobovatelským úspěchem a nebyl by se nikdy vrátil. Ale padl do léčky a navštěvoval ji dál i přes všechno riziko. Byla v tom stálost, láska, věrnost, a to bylo vzácné. Fascinovalo mě to.

Právě jsem nabíral slunce, za krásného dne a díval se přes opěrné pilíře. Katedrála je jako břichatý ještěr a opěrné pilíře jsou jakoby jeho nohy. Na vrcholku každého pilíře jsou domečky, ve kterých kdysi chrliče s dračími tvářemi civěly přes stromy (nebo přes město či co to tam dole vlastně stálo). Nyní tu žijí lidé. Ne vždycky tomu tak bylo - slunce bývalo zakázané. Corvus i Constantia nesměli na slunce od dětství, a dokonce ještě v rozkvětu mládí byli bledí a špinaví od kouře svíček a olejových lamp. Za těch časů se lidé dostali na slunce ponejvíce při výpravách za dřevem.

Poté, co jsem oba mladé milence pozoroval při jedné z jejich tajných schůzek, dumal jsem v temném koutku asi hodinu a pak jsem se šel podívat za mředěným obrem Apoštolem Tomášem. On jediný z těch, kteří žili tak vysoko v Katedrále, měl lidskou podobu. Třímal pravítko, na kterém měl vyryto své skutečné jméno - vymodelovali ho podle architekta Viollet-le-Duca, který kdysi katedrálu přestavěl do původní podoby. Znal Katedrálu lépe než kdokoli jiný a já se mu velmi obdivoval. Byl ohromný, temný jako noc, ale poprášený bledou zelení a do obličejů měl vryty věčné myšlenky. Seděl jako obvykle ve své dřevěné příhradě poblíž úpatí věžičky, ani tři metry od místa, kde teď píšu, a přemýšlel o časech, které nikdo z nás ostatních nikdy nepoznal: o radosti a uplynulé lásce, tvrdí někteří; jiní tvrdí, že o břemenu, které na něm leží teď, kdy se Katedrála stala centrem tohoto chaotického světa.

Byl to tento obr, kdo mne vylovil ze smečky šeredů, v níž mne spatřil se žaltářem. Podporoval moje čtenářské úsilí. "Máš bystré oči," řekl mi. "Pohybuješ se, jako bys měl rychlý mozek, a dbáš na to, abys byl suchý a čistý. Nejsi dutý, jako jsou chrliče; máš podstatu. Pro spásu nás všech, využij toho a uč se cestám Katedrály."

A to jsem učinil.

Vzhlédl, když jsem vstoupil. Posadil jsem se na bednu poblíž jeho nohou a řekl: "Dcera masa hledí na syna kamene a masa."

Pokrčil obrovitými rameny. "Jednou se to muselo stát."

"Není to hřích?"

"Je to cosi tak zruďného, že už to ani není hřích, ale nezbytnost," řekl. "Bude se to stávat častěji, až přijde čas."

"Milují jeden druhého, myslím. Nebo budou."

Kývl. "Já - a On - jsme jediní nesouložili za noci Mortdieu," řekl. "Jenom já - s výjimkou Jeho - mám jediný právo soudit."

Čekal jsem, že začne soudit, ale vzdychl a klepl mne do ramene. "A já nikdy nesoudím, že ne, ošklivý příteli?"

"Nikdy," řekl jsem.

"Tak mě tu zanech mému smutku." Mrkl na mne. "Ať mají víc síly."

Biskup naší Katedrály byl starý muž. Říkalo se, že před Mortdieu biskupem nebyl, pouhým tulákem, který přišel v době chaosu ještě dřív, než les nahradil město. Usadil se jako titulární hlava tohoto někdejšího Božího panství pevně, až mu bylo nakonec svěřeno.

Byl malý, tlustý, s velkýma chlupatýma rukama jako svěráky. Jednou zabil chrlič jediným stiskem pěsti, a že chrliče jsou houževnaté, protože nemají vnitřnosti jako vy (jak předpokládám) nebo já. Plešatou kotrbu vroubily bílé vlasy a obočí se mu naklánělo až nad nos s podivuhodnou pružností. Růjný byl jako kanec, nesmírně jedl a měl řídkou stolicí (já vím všechno). Pokud byl někdo stvořený pro tuto dobu, pak on.

To on vydal nařízení, že všichni, kdo nejsou čistého masa, mají zákaz vstupu do přízemí a ti, kdo nemají lidskou podobu, necht' jsou na setkání zabíjeni.

Když jsem se vrátil z obrova pokoje, ve spodní lodi vládla vřava. Spatřili někoho lézt po lešení a poslali vojáky, aby ho sundali dolů. Ovšemže to byl Corvus. Byl jsem rychlejší šplhač než on a také v trámovi jsem se lépe vyznal, takže když se ocitl ve slepé uličce, byl jsem to já, kdo mu zamával ze stínu a ukázal mu otvor dost veliký, aby jím mohl prolézt a uniknout. Vzal to bez nejmenšího díku, ale na etiketě mi nikdy nezáleželo. Prolezl jsem úzkou škvírou v kamenné zdi a proplazil jsem se až dolů, abych se podíval, co se stalo. Vzrušení bylo tak vzácné.

Povídalo se, že ta postava byla spatřena s mladou dívkou, ale lidé nevěděli, kdo byla ta dívka. Muži a ženy, kteří se mísili ve světle prostoupeném dýmem mezi řadami chatrčí bez střech, vesele klábosili. Kastrace a popravy tehdy patřily mezi to málo radostí, které měli; také jsem si v nich liboval, ale tentokrát mi na obětech záleželo, a proto jsem měl starosti.

Pro starosti a osobní zájmy jsem zapomněl na své lepší já. Uklouzl jsem a neopravenou šterbinou jsem propadl do uličky mezi vnitřní stěnou a chatrčemi. Spatřila mě skupina špinavých mladíků. "Tam je!" křičeli. "Ať neuteče!"

Biskupovi maskovaní vojáci mohou volně procházet všemi patry. Téměř mě obklíčili, a

když jsem vyzkoušel jednu únikovou cestu, čekali mne na rozhodujícím bodě schodiště - tudy jsem musel proběhnout, abych se dostal za vedlejší sloup - a zatlačili mne nazpět. Byl jsem pyšný, že znám Katedrálu odshora až dolů, ale jak jsem se tak plazil jako šílený, objevil jsem tunel, kterého jsem si dříve nevšiml. Vedl hluboko do mohutné základové zdi. Pro tu chvíli jsem byl v bezpečí, ale bál jsem se, že by mohli přijít na moje skrýše potravin a otrávit moje zásoby dešťové vody. Jenže vzhledem k tomu, že jsem stejně nemohl nic dělat, dokud neodejdou, rozhodl jsem se strávit ty úzkostné hodiny výzkumem tunelu.

Katedrála je překvapení samo; dnes si uvědomuji, že jsem neznal ani polovinu toho, co nabízela. Vždycky jsou tam nové cesty, jak se dostat z jednoho místa na druhé (některé, jak mám podezření, vznikají, když se nikdo nedívá). Zatímco vojáci čmuchali kolem díry tam nahoře, nedaleko schodiště, kam by vlezlo leda dvou či tříleté dítě - následoval jsem řadu hrubých stupňů do hloubi kamenné zdi. Průchod byl nebezpečně kluzký, všude voda a sliz. V jednom okamžiku jsem se ocitl v temnotě hlubší, než jakou jsem kdy zakusil - temnota větší černí, než jakou může opodstatnit pouhý nedostatek světla. Potom jsem dole spatřil slabou žlutou záři. Už opatrněji, zpomalil jsem a postupoval tiše. Za rezavou, hrubou bránou z kovu jsem vstoupil do osvětleného pokoje. Páchlo to tu rozpadlým kamenem, čpěla tu minerální voda, sliz - a páchl tu mrtvý chrlič. Šelma ležela na podlaze úzkého pokoje, mrtvá několik měsíců, ale stále ještě čerstvá. Už jsem se zmínil, že je těžké zabít chrlič - a tento zde byl zavražděn. Tři svíčky stály čerstvě umístěno ve svícnech a blikaly ve slabém průvanu táhnoucím shůry. Přes všechn strach jsem kráčel po kamenné podlaze, chopil se svíčky a nahlédl do další části tunelu.

Klesal asi deset metrů a končil u další kovové brány. A tam jsem přišel na vůni, s jakou jsem se doposud nesetkal - pach nejčistšího kamene, vzácného jantaru anebo panenského mramoru. Přepadl mne takový pocit lehkomyšlnosti, že jsem se téměř rozesmál, ale na to jsem byl příliš opatrný. Pootevřel jsem bránu a přivítal mne závan toho nejstudenějšího, nejsladšího vzduchu, jako dech z hrobu svatého, jehož tělo není rozloženo, neboť spíš rozklad odpuzuje a *zázračné* ho odesílá do spodních slují. Otevřel jsem zobec. Světlo svíce propadlo temnotou na postavu, kterou jsem nejdříve považoval za dítě. Ale rychle jsem se dostal sám se sebou do sporu. Postava měla několik věků současně. Když jsem mrkl, stala se třicetiletým mužem, dobře stavěným, s vysokým čelem a elegantními rukama, bledýma jako led. Jeho oči hleděly na stěnu za mými zády. Poklekl jsem na šupinaté koleno a dotkl jsem se čelem chladného kamene, jak nejlépe jsem dovedl, roztřesený až po samy konečky zbytků křídel. "Odpust', Radosti Lidského Přání," řekl jsem.

"Je ti odpuštěno," odpověděl mi On unaveně. "Dříve či později jsi musel přijít. Lépe teď než později, až ..." Jeho hlas se vytratil a On potřásl svou hlavou. Byl velmi štíhlý, zahalený do šedivého úboru, který měl ještě na sobě jizvy po staletí trvajícím vlivu počasí. "Proč jsi přišel?"

"Abych utekl biskupovým vojákům," řekl jsem.

Kývl. "Ano. Biskup. Jak dlouho tady jsem?"

"Co jsem živ, Pane. Šedesát nebo sedmdesát let." Byl štíhlý, téměř éterický a já si ho vždycky představoval jako ramenatého tesaře. Ztlumil jsem hlas a naléhal jsem: "Co pro Tebe mohu udělat, Pane?"

"Odejdi," řekl On.

"Nemohl bych žít s takovým tajemstvím," řekl jsem. "Jsi naše spása. Ty můžeš svrhnout biskupa a spojit všechna patra dohromady."

"Nejsem ani generál, ani voják. Odejdi, prosím, a neříkej..."

Pocítil jsem vedle sebe něčí dech a pak šustot zbraně. Uskočil jsem stranou a celý jsem se načepejřil, když kamenný meč upadl a rozbil se vedle mne na podlaze. Kristus pozvedl Svoji ruku. Stále ještě otřesen jsem zíral na příšeru, která mi byla tolik podobná. Hleděla na mne, s tváří černou vztekem, že moc Jeho ruky ji stačila zastavit. Měl jsem být opatrnější - něco muselo zabít chrlič a ošetřovat svíčky.

"Ale, Pane," zamručela příšera, "on to poví všem."

"Ne," řekl Kristus. "Nepoví to nikomu." Díval se napůl na mne, napůl skrze mne a řekl, "běž, běž."

Vzhůru do tunelů, do oranžové temnoty Katedrály, v pláči jsem šplhal a klopýtal. Ani jsem nemohl jít za obrem. Umlčel mne tak účinně, jako by mi prořízl hrdlo.

Následujícího jitra jsem se díval z temného kouta lešení na dav shromážděný kolem osamělého muže ve špinavé pytlovině. Už dříve jsem ho viděl; jmenoval se Psalo a nechávali ho na pokoji jako důkaz biskupovy velkorysosti. Bylo to plané gesto; většina lidí ho považovala napůl za blázna.

Ale tentokrát jsem ho poslouchal a k mému zmatku jsem shledal, že jeho slova ve mně nacházejí struny odezvy. Vyzýval biskupa a jeho síly, aby znovu dovolili světlu vstup do Katedrály tím, že odstraní plátno zakrývající okna. Už dříve o tom hovořival a biskup odpovídal obvyklým tvrzením - že se světlem by vstoupilo více chaosu, neboť lidská mysl je teď morovou jámou bludů. Jakýkoli podnět podryje veškerou bezpečnost, již se obyvatelé Katedrály těší.

Ted' už jsem neměl potěšení z pohledu na rostoucí lásku Constancie a Corvuse. Byli stále méně opatrní. Hovořili otevřeněji.

"Oznámíme sňatek," řekl Corvus.

"Nikdy to nedovolí. Oni tě ...vyřezou."

"Jsem hbitý. Nikdy mne nechtnou. Církev potřebuje vůdce, statečné revolucionáře. Když nikdo neprolomí tradici, trpět budou všichni."

"Bojím se o tvůj život - i o svůj. Můj otec mne vyžene ze stáda jako nemocnou ovci."

"Tvůj otec není pastýř."

"Je to můj otec," řekla Constantia, oči do široka, ústa napjatá. Seděl jsem se zobanem v pařátech, oči napůl zakryté víčky, schopen uhádnout každé to prohlášení, dřív než ho pronesli. Nehynoucí láska... vyhlídka do neutěšené budoucnosti ...to vše jsem zřetelně cítil ve své skrýši, kde jsem měl romantické romány schované pod pozůstatky mrtvé jeptišky. Jakmile jsem si to dal dohromady a uvědomil si tu nadčasovou banalitu - a marnost toho, co jsem viděl, a když jsem srovnal jejich žvatlání s nekonečným smutkem kamenného Krista, z nevinného jsem se stal cynikem. Ten přechod mne zmámil, zanechal ve mně jen málo zadržovaných vod vznešených pocitů, ale budoucnost mi připadala jasná. Corvuse chtnou a popraví, nebýt mne, už by býval byl ztrestán, ne-li zabit. Constantia bude plakat a otráví se; pěvci o tom budou zpívat (budou to tytéž slavičí hlásky, které oslaví smrt jejího milence); možná o tom něco napíšu (přese všechno jsem stále měl v úmyslu psát kroniku) a potom, snad, je budu následovat oba, neboť podlehnou hříchu nudy.

S nocí se věci staly méně zřejmými. Bylo snadné hledět na temnou stěnu a dovolit snům, aby se projevíly. Jak jsem vyrozuměl z knih, sny na sebe nemohou vzít tvar mimo spánek či krátké zasnění. Příliš často jsem musel bojovat s věcmi vyvolanými v mých snech, jež na mne vyskočily ze stěn, znenadání nezávislé a hladové. Lidé často umírají v noci, pohlceni vlastními strašnými vidinami.

Toho večera jsem usnul s vidinami Kamenného Krista v hlavě a zdálo se mi o zbožných lidech, andělech a světcích. Probudil jsem se náhle, jak jsem se to naučil, a jeden mi zůstal. Ostatní jsem viděl jen nejasně, shromážděné kolem okrouhlého okna, kde si šeptali a plánovali let do nebes. Zjevení, které zůstalo, jsem viděl v koutě jako temný tvar. Chraplavě oddychovalo. "Jsem Petr," řeklo, "a také mi říkají Šimon. Jsem skála, na níž stojí Církev, a papežové prý jsou dědici mého poslání."

"Já jsem také skála," řekl jsem. "Aspoň částečně."

"Tak jí tedy buď. Jsi dědicem mého poslání. Jdi dál a staň se papežem. Nespoléhej na Kamenného Krista, neboť Kristus je jenom tak dobrý, jako je dobrý On, a jestliže On nic nedělá, není v něm žádné spasení."

Stín vztáhl ruku, aby mne pleskl po hlavě, a v tom jsem si všiml, jak se mu rozšířily oči, když si uvědomil, jak vypadám. Zašeptal nějakou formulku k zaříkávání d'áblů a zmizel oknem, aby se připojil ke svým kamarádům.

Uvědomil jsem si, že kdybych s touto záležitostí předstoupil před radu, rozhodla by, že podle zákona není požehnání spící osoby závazné. Ale nedbal jsem na to. Dostalo se mi lepší rady, než byla kterákoli z těch, jež mi kdo dal od chvíle, kdy mě obr nabádal k tomu, abych četl a učil se.

Ale být papežem znamená, že je třeba mít hierarchii služebníků k vykonávání rozkazů. Ani ta největší skála se nehýbe sama od sebe. A tak, nadýmaje se silou, rozhodl jsem se vystoupit v horní lodi a prohlásit se tam papežem.

Byla to ode mne velká odvaha objevit se za denního světla, bez kapuce, a přejít po povrchu lešení v druhém patře, kde davy trhovců připravovaly svoje krámky pro dnešní trh. Někteří reagovali s typickou bigotností a chtěli mne kopnout nebo se mi smáli. Můj zobec je zastrašil. Vyšplhal jsem se až na vrcholy nejvyššího stánku a postavil se do světla blikavé lampy, odkašlal si a oznámil jim, kdo jsem. Zatímco mne oslavovali shnilými jablky a prašivou zeleninou, řekl jsem jim, jakou jsem měl vidinu. Ozdoben náhrdelníkem z odpadků jsem po několika minutách seskočil a utekl do tunelu, jehož vchod byl pro většinu lidí příliš malý. Následovalo mě jen několik chlapců a jeden při tom přišel o prst, když se mě snažil pořezat střepem barevného skla.

Nemělo smysl projevovat se otevřeně. Bigotnost má mnoho úrovní a já jsem až na samém spodku seznamu.

Podle své snové strategie jsem se snažil rozrušit Katedrálu odshora dolů. Jakmile se z bigotních lidí stane pouhý dav, nechají se ovládnout přítomností někoho zřejmě pověřeného a schopného. Dva dny jsem strávil číháním ve stěnách. V tak jemné struktuře, jakou byla naše církev, bylo mnoho slabých míst, a přestože jsem neuvažoval o naprosté zkáze, chtěl jsem něco okázalého a nevyhnutelného.

Zatímco jsem přemýšlel, zavěšen na spodku lešení druhého patra nad hlavami společenství čistého masa, biskupův hluboký hlas přehlušil hluk davu. Otevřel jsem oči a pohlédl jsem dolů. Maskovaní vojáci drželi zhroucenou postavu a biskup křičel nad její hlavou: "Vězte, vy všichni, kdo mě teď slyšíte, že tento mladý bastard masa a kamene -"

Corvus, řekl jsem si. Konečně ho chytili. Zavřel jsem oko, ale druhé se odmítlo uzavřít před tím výjevem.

"- porušil to, co všichni považujeme za svaté, a bude pykat za své zločiny na tomto místě, zítra v tuto dobu. Krone! Označ pohyb kola." Vyvolený Kronos, vyčouhlý stařík s šedivými špinavými vlasy až na zadek uchopil kus dřevěného uhlí a nakreslil X na velkou přepážku, za

níž kolo skučelo a vzdychalo ve svém kruhovém pohybu.

Dav byl nadšen. Viděl jsem Psala, jak se dere mezi lidmi.

"Jaký zločin?" křičel. "Jmenuj ten zločin!"

"Vstup do nižšího patra," oznámil velitel maskovaných vojáků.

"Za to je bičování a vyhoštění nahoru," řekl Psalo. "Cítím tu mnohem horší zločin. Co je to?"

Biskup chladně pohlédl dolů na Psala. "Pokusil se znásilnit mou dceru Constancii."

Na to Psalo nedokázal nic říct. Trestem byla kastrace a smrt. Všichni ryzí lidé přijímali tyto zákony. Proti nim nebylo odvolání.

V zadumání jsem se díval, jak odvádějí Corva do krypty. Budoucnost, již jsem si přál, mne zaskočila svou jasností. Přál jsem si část onoho dědictví, která mi byla až dosud upřena - abych žil v míru se sebou samým, aby mne obklopovali ti, kteří mne přijímají a nejsou lepší než já sám. Časem se to stane, jak tvrdil obr. Ale uvidíme to někdy? To, co Corvus činil svým smyslným způsobem, byl pokus o zrovnoprávnění úrovní, aby přivedl kámen do masa, až by je nikdo nemohl rozeznat.

Nuže, moje plány byly za tímto bodem značně mlhavé. Ani to tak nebyly plány jako spíš náznaky pocitů, představa štěstí a dětí hrajících si v lesích a polích za ostrovem právě tak jako práce sdružené dohromady pod dohledem Božího dědice. Moje děti hrající si v lese. Dotyk pravdy se dostavil v tuto chvíli. Přál jsem si být Corvem, když vstupoval do Constancie.

Měl jsem tedy dva úkoly, které by se daly spojit, pokud budu jednat chytře. Musím rozptýlit pozornost biskupa a jeho vojáků a musím zachránit Corva, kamaráda revolucionáře.

Tu noc jsem strávil ve svém pokoji v horečnatých bédách. Za úsvitu jsem zašel za obrem a požádal ho o radu. Chladně se na mne podíval a řekl: "Mrháme časem, když se jim snažíme vtlouct trochu rozumu do hlav. Ale nic lepšího na práci nemáme než mrhání časem, že?"

"Co mám dělat?"

"Musíš je osvítit."

Třískl jsem pařátem o podlahu. "Jsou to balvani. Zkus osvítit balvany!"

Nepatrně, smutně se usmál. "Musíš je osvítit," řekl.

Vztekle jsem odešel z obrova pokoje. Neměl jsem přístup k časové stupnici velkého kola, takže jsem přesně nevěděl, kdy má dojít k popravě. Ale odhadoval jsem - podle vzpomínek kručícího žaludku -, že to bude na začátku odpoledne. Putoval jsem z jednoho konce lodi na druhý a pak zase napříč. Div jsem se nevyčerpal. A potom, když jsem zavítal do prázdné kaple, našel jsem tam kus barevného skla a zmateně si ho prohlížel. Mnozí chlapci ze všech pater u sebe nosili takové úlomky a dívky jich používaly jako šperků - proti vůli starších, kteří tvrdili, že světlé předměty plodí v mysli více příšer. Odkud je mají?

V jedné z knih, jež jsem před lety četl, byly živě barevné obrázky oken Katedrály. "Musíš je osvítit," řekl obr.

Vzpomněl jsem si, jak Psalo chtěl, aby v Katedrále bylo více světla.

Ve vrcholu lodi, v tunelu vedoucím po její délce, jsem našel provazy, jež poutaly plátěné opony k oknům. Všiml jsem si, že ta nejlepší okna jsou ona velká v severní a jižní boční lodi. Do prachu jsem si nakreslil diagram a snažil se určit, jaké máme roční období a z které strany přichází slunce - pro mne to byla čistá teorie, ale v tuto chvíli jsem byl ovládán horečkou

vynalézavosti. Musím uvolnit všechna okna. Nedokážu určit, které je nejlepší.

Na začátku odpoledne jsem hotov, hned po poledních bohoslužbách v horní lodi. Budu muset přeseknout hlavní provazy a uvolnit závěsy tím, že je odtáhnou od stěn kopím ukradeným z biskupovy zbrojnice. Přešel jsem po nejvyšší římse, sklouzl takřka kolmou šachtou do nižšího patra a tam jsem čekal.

Constantia se dívala z dřevěného balkónu biskupovy zvláštní lóže pro pozorování poprav. Měla vyděšený, fascinovaný výraz v obličeji. Corvus byl na stupínku na opačném konci lodi, přímo tam, kde se křížuje osa příčných lodí. Pochodně svítily na něho a jeho katy, tři muže a starou ženu.

Věděl jsem, co přijde. Nejdřív ho stará žena vykastruje a pak mu muži useknou hlavu. Byl oblečený do červeného šatu odsouzenců, na kterém není vidět krev. Vzrušení z krve, to bylo to poslední, co by si biskup přál. Kolem čekali vojáci, aby prostor očistili voňavou vodou.

Neměl jsem moc času. Bude to trvat několik minut, než se systém provazů a táhel uvolní a plátna spadnou. Odebral jsem se na svoje stanoviště a přeřezal ty zbývající. A pak, zatímco se Katedrála plnila dutými praskavými zvuky, vrátil jsem se šachtou na svoji pozorovatelnu.

Plátna padala tři minuty. Viděl jsem, jak Corvus vzhlédl a *zazářily* mu oči. Biskup byl v lóži se svou dcerou. Zatáhl ji nazpět do stínu. V dalších dvou minutách plátna dopadla se strašným rachotem na horní podlaží. Byla příliš těžká, takže stavba se zhroutila a plátna se kaskádovitě řinula na mnoho metrů daleko. Světlo bylo nejdříve zamlžené a nejasné, nejspíš stíněné přecházejícími mračny. A najednou, z jednoho konce Katedrály na druhý, výbuch světla uvrhl můj svět do jasu. Sláva tisíců kusů barevných skel, po desetiletí ukrytá a jen nepatrně dotčená dětskými vandaly, dolehla současně na horní podlaží. Výkřik davu mě téměř smetl z mé pozorovatelný. Sklouzl jsem dolů, vyděšený tím, co jsem učinil. Bylo to víc než pouhé sluneční světlo. Jako květy dvou rostlin, jeden krásnější než druhý, okna bočních lodí přivedla k úžasu každého, kdo na ně popatřil.

Oči navyklé na žlutavou temnotu, na kouř a opar a stín, nemohou hledět na takovou slávu bez zdrcujících následků. Sám jsem si zakryl obličej a pokusil se nalézt příhodný východ.

Ale obyvatelstva přibývalo. Jak se světlo vyjasňovalo a čím více tváří se k němu pozvedávalo a nechalo se přitahovat, nádhra *začala* některé lidi rozvracet. Obsah vyvěrající z jejich mysli byl příliš úžasný na to, abych ho mohl přesně zaznamenat. Příšery, jež tím byly uvolněny, se však nechovaly násilnický, a většina představ dokonce nebyla ani příšerná.

Vrchní i spodní část chrámové lodi se třpytila nádhernými obrazy, postavami ze snů a dětmi oděnými do světelných bublin. Převládali tu svatí a jejich zázraky. Tisíce nově stvořených mladých lidí se hemžily po jasně osvětlené podlaze a začaly vyprávět o zázracích, o městech na Východě a o dobách, jaké kdysi byly. Klauni oblečení do plamenů šaškovali na střeších jarmarečních bud. Zvířata v Katedrále nevídaná klusala mezi brlohy a rozdávala přátelské rady. Abstraktní předměty, zářící koule ve zlatých sítích, opásané hedvábím, zpívaly a poletovaly ve výšce. Z Katedrály se stal veliký koráb naplněný všemi světlými sny, jež byly jejím občanům známé.

Lidé z čistého masa pomalu šplhali po lešení vzhůru do vrchní části, aby spatřili, co zdola nebylo vidět. Ze své skryše jsem pozoroval maskované biskupovy vojáky, jak vlečou jeho nosítka vzhůru po úzkém schodišti. Constantia kráčela klopýtavě za nimi, oči zavřené v přívalu jasu.

Všichni se pokusili zakrývat si oči, ale nikomu se to nadlouho nepodařilo.

Plakal jsem. Téměř oslepen slzami, postupoval jsem stále výše a hleděl dolů na hemžící se

davy. Viděl jsem Corvuse, stále ještě omotaného provazy, ve vleku stařeny. Constantia ho také viděla a hleděli na sebe jako cizinci a pak si stiskli ruce, jak jen to šlo. Vypůjčila si od jednoho z otcových vojáků nůž a přerežala mu provazy. Kolem nich začaly vířit ty nejjasnější sny, jaké kdo měl, čistě bílé, krvavě rudé a zelené jako moře a spojovaly se do představ, jaké mají všechny děti ve své nevinosti.

Dal jsem jim několik hodin, aby se vzpamatovali -i sám sobě. Pak jsem se postavil na biskupův opuštěný stupínek a křičel jsem nad hlavami těch, co byli nejniže.

"Nastal čas!" křičel jsem. "Musíme se teď všichni spojit; musíme spojit -"

Nejdříve si mě nevšímali. Byl jsem dost výmluvný, ale byli ještě příliš rozrušeni. Proto jsem ještě chvíli čekal, ale když jsem znovu začal mluvit, ukřičeli mne. Léta ke mně kusy zeleniny a ovoce. "Zrůdo!" ječeli a hnali mne pryč.

Odkradl jsem se po kamenných schodech, našel úzkou štěrbinu a tam jsem se ukryl, zobec zasunul mezi pařáty a uvažoval jsem, jaká se stala chyba. Překvapivě dlouho mi trvalo, než jsem si uvědomil, že jsem přišel o vůdcovství ani ne vinou stigmatu kamene, jako spíš ošklivostí svého vzezření.

Nicméně jsem vydláždil cestu pro Kamenného Krista. Teď už jistě bude schopen zaujmout Své místo, řekl jsem si. A tak jsem se přesouval škvírami, až jsem se dostal do skryté komory se žlutavou září. Vládl tu klid. Nejdříve jsem se potkal s kamennou příšerou, která na mě podezíravě pohlédla lesklýma šedýma očima. "Jsi tu zas," řekla. Překonán její bystrostí jsem sklopil zrak, uklonil se a požádal ji, aby mne zavedla ke Kristovi.

"Spí."

"Důležité noviny," řekl jsem.

"Cože?"

"Přináším dobré noviny."

"Poslechnu si je."

"Jsou jenom pro Něho."

Z temného kouta vyšel Kristus, který teď vypadal mnohem starší.

"Co je to?" zeptal se.

"Přichystal jsem Ti cestu," řekl jsem. "Šimon řečený Petr mi řekl, že jsem dědicem jeho úřadu a že bych měl před Tebe předstoupit..."

Kamenný Kristus zavrtěl Svou hlavou. "Ty věříš, že jsem studánka, z níž vyvěrá veškeré požehnání?"

Pokývl jsem, zmaten.

"Co jsi to provedl?"

"Vpustil jsem světlo," řekl jsem.

Pomalů potrásl hlavou. "Zdá se, že jsi dosti moudré stvoření. Víš o Mortdieu."

"Ano."

"Měl bys tedy vědět, že mi sotva stačí síla, abych se sám držel pohromadě, abych sám sebe vyléčil, ale už ne na to, abych tamtěm sloužil." Ukázal na stěny. "Můj vlastní zdroj je pryč," řekl smutně. "Přežívám ze zásob, a ty nejsou veliké."

"Chce, abys šel pryč a přestal nás otravovat," vysvětlila příšera.

"Už tam mají svoje světlo," řekl Kristus. "Budou si s ním chvilku hrát, pak je omrzí a vrátí se k tomu, co měli předtím. Máš tam svoje místo?"

Chvilku jsem přemýšlel a pak jsem zavrtěl hlavou. "Žádné místo," řekl jsem. "Jsem moc ošklivý."

"Jsi moc ošklivý a já jsem moc slavný," řekl. "Musel bych povstat z jejich středu, bezejmenný, a to samozřejmě není možné. Ne, nech je chvíli v klidu. Možná si Mne udělají znovu, anebo ještě lépe, že na Mne zapomenou. Na nás. Pro nás tam není místa."

Užasl jsem. Tvrdě jsem dosedl na kamennou podlahu a Kristus mne pohladil po hlavě, jak kolem mne přešel. "Vrať se do své skrýše; žij tak dobře, jak to dokážeš," řekl. "Náš čas pominul."

Měl jsem se k odchodu. Když jsem došel k východu, uslyšel jsem za sebou Jeho hlas. "Umíš hrát bridž? Jestli ano, najdi ještě jednoho. Potřebujeme ke stolu čtyři."

Vyšplhal jsem se trhlínou ve stěnách a pak se bral po obloucích ve výši nad hodokvasem. Nejenže se nestanu papežem - třebaže mě jím ustanovil sám svatý Petr -, ale ani jsem nedokázal přesvědčit někoho, kdo je více pověřený, než jsem já, aby se ujal vedení.

Je to vlastnost každého věčného studenta, jak si myslím, že se vrací ke svému učiteli, když je s rozumem v koncích.

Vrátil jsem se k měděnému obrovi. Byl ponořen do meditace. U nohou se mu povalovaly útržky papíru s podrobnými nákresy části Katedrály. Trpělivě jsem čekal, až si mne všimne. Obrátil se, bradu opřenou o ruku a prohlédl si mne.

"Proč tak smutný?"

Potrásl jsem hlavou. Jenom on mohl číst v mých rysech a rozpoznat mou náladu.

"Počínal sis dole podle mé rady? Slyšel jsem rožních."

"*Mea maxima culpa*" řekl jsem.

"A...?"

Pomalů, váhavě, jsem mu podal zprávu a zakončil, jak mne odmítl Kamenný Kristus. Obr pozorně naslouchal nepřerušoval mne. Když jsem skončil, postavil se nade mnou a ukázal svým pravítkem k otevřenému portálu.

"Vidíš to, tam venku?" zeptal se. Pravítko klouzalo nad lesy za hranicemi ostrova až k vzdálenému zelenému obzoru. Odpověděl jsem, že ano, a čekal jsem, jak bude pokračovat. Zdálo se, že je opět ztracen v myšlenkách.

"Tam, kde jsou dnes stromy, bývalo město," řekl. "Umělci přicházeli po tisících a děvky a filozofové, a učenci. Když zemřel Bůh, všichni ti umělci a děvky a učenci nedokázali udržet předivo světa pohromadě. Jak můžeš čekat, že my to teď dokážeme?"

My? "Očekávání by nemělo ovlivňovat něčí činnost nebo nečinnost," řekl jsem. "Nebo snad ano?"

Obr se zasmál a klepl mne pravítkem do hlavy. "Možná se nám dostalo znamení a se musíme naučit, jak ho správně vyložit."

Uhnul jsem očima na znamení zmatku.

"Možná že Mortdieu je znamení, že jsme byli odstaveni od prsu. Musíme se spolehnout na sebe a přetvořit svět bez cizí pomoci. Co si o tom myslíš?"

Byl jsem příliš unaven na to, abych mohl zvážít, co vlastně říká, ale nikdy jsem neslyšel, že

by se obr byl mylil. "Prima. Beru. No a co?"

"Kamenný Kristus říká, že jeho náboj slábne. Jestliže nás Bůh odstavil od starých způsobů, nemůžeme od Jeho Syna čekat, že nám prs nahradí, že ne?"

"Ne..."

Dřepł si vedle mne se *zářící* tváří. "Říkal jsem si, kdo má opravdu stát vpředu. Je to jasné. My dva ne. Takže, maličký, kdo další přichází na řadu?"

"Já sám?" otázal jsem se nejistě. Pohlédl na mne s útrpností.

"Ne," řekl po nějaké chvíli. "Já jsem na řadě. Jsme odstaveni!" Zakřepčil a vyškubl mi zobec z pařátů. Zamrkal jsem. Popadl mne za perutě a vytáhl vzhůru. "Postav se rovně. Vyprávěj dál."

"O čem?"

"Vyprávěj mi, co se děje dole, všechno, co o tom víš."

"Pokouším se pochopit, co jsi říkal," zaprotestoval jsem, celý roztřesený.

"Tupý jako kámen!" S úsměvem se nade mne naklonil. Pak úsměv pohasl a on se snažil tvářit vážně. "Je to velká odpovědnost. Musíme teď sami předělat svět. Musíme koordinovat naše myšlenky, naše sny. Chaos nezvítězí! Jaká to příležitost, stát se architektem celého vesmíru!" Zamával pravitkem ke stropu. "Vystavět sama nebesa! Bývalý svět byl jen zkušební pole plné hrubých pravidel a omezení. Teď nám bylo řečeno, že jsme připraveni to vše opustit a přejít k něčemu zralejšímu. Copak jsem tě nepoučil o všech pravidlech architektury? Myslím estetiku, potřebu harmonie, vzájemnosti, užitku, krásy?"

"O některých," řekl jsem.

"Dobrá. Nemyslím si, že stvoření vesmíru bude vyžadovat lepších pravidel. Bezpochyby budeme muset konat pokusy, a možná že jeden i více našich velkých projektů se zhroutí. Ale teď budeme pracovat pro sebe, pro naši slávu a větší slávu Boha, který nás stvořil! Ne, ošklivý příteli?"

Jako mnohé historie, i ta moje musí začít jako malé, přesně zaostřené vyprávění a přejít do široka. Ale na rozdíl od většiny historiků se netěším přepychu času. Vskutku, můj příběh ještě není ani uzavřený.

Legie Viollet-le-Duca brzy započnou svoje tažení. Mnozí byli důkladně vyškoleni: uneseni zdola, zavedeni nahoru a podrobeni učení tak jako kdysi já. Začneme je jednoho po druhém vracet zpět.

Někdy vyučuji, někdy píši, a pozoruji ustavičně.

Největší bude ten příští krok. Nemám představu, jak ho učiníme.

Ale, jak říká obr, "před dlouhou dobou spadla střecha. Nyní ji musíme vyzvednout, posílit, opravit trámy." V této chvíli se usmívá na žáky. "Nejenom opravit. Vyměnit je! Teď jsme my ty trámy. Maso a kámen jsou něco mnohem silnějšího."

Ach, jenže nějaký hňup zvedne ruku a ptá se: "A co když se naše paže podpíráním nebes unaví?"

Víte, s naší prací nebudeme brzy hotovi.

přeložil Ondřej Neff